

Sygn. akt III UK 377/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania S. W.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.
o przeniesienie składki OFE na subkonto,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 grudnia 2019 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 maja 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Decyzją z 10 lutego 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. (organ rentowy) odmówił S. W. (wnioskodawca) zaewidencjonowania na subkoncie środków zgromadzonych na rachunku OFE i przekazanych na dochody budżetu państwa.

Wyrokiem z 30 maja 2017 r., VI U (...) Sąd Okręgowy w S. oddalił odwołanie wnioskodawcy, stwierdzając, że w momencie przejścia przez niego na emeryturę

jego członkostwo w otwartym funduszu emerytalnym zostało wykreślone, zaś zgromadzone w OFE środki przekazane za pośrednictwem organu rentowego na dochody budżety państwa. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał decyzję organu rentowego za zasadną.

Wnioskodawca zaskarżył powyższy wyrok apelacją, która została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z 24 maja 2018 r., III AUa (...).

Sąd Apelacyjny podzielił w całości rozważania Sądu Okręgowego i zaznaczył, że funkcjonariusze, którzy byli członkami OFE realizują swoje uprawnienia emerytalne w systemie zaopatrzenia, ale w wysokości pobieranego przez nich świadczenia uwzględnione są okresy podlegania powszechnym ubezpieczeniom społecznym, co powoduje wzrost świadczenia. Z uwagi na fakt, że świadczenia zaopatrzeniowe są finansowane z budżetu państwa uzasadnione jest przekazanie środków zgromadzonych na rachunkach członków OFE na dochody budżetu państwa.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez wnioskodawcę skargą kasacyjną w całości. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę przez orzeczenie, że organ rentowy jest zobowiązany do zewidencjonowania na subkoncie wnioskodawcy zwaloryzowanych środków zgromadzonych na rachunku OFE (...) w W. Wniósł ponadto o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Wnioskodawca zarzucił: 1) naruszenia prawa materialnego – art. 14 i 15 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 708 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna funkcjonariuszy) przez przyjęcie ich rozszerzającej wykładni, prowadzącej do uznania, że funkcjonariusze posiadający wysługę uprawniającą do maksymalnej emerytury w wysokości 75% podstawy wymiaru wraz z przejściem na emeryturę tracą środki zgromadzone na OFE z tytułu

zatrudnienia równoległego do pełnionej służby, będące następstwem nieuwzględnienia okoliczności, że wysługa lat nie była zwiększona ani o okresy zatrudnienia poprzedzającego służbę, ani o okresy po zwolnieniu ze służby; 2) naruszenie przepisów postępowania – art. 382 oraz art. 378 w związku z art. 382, art. 385 oraz art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez niewyjaśnienia podstawy prawnej zaskarżonego wyroku i zaniechanie dokonania oceny oraz odniesienia się do istotnych zarzutów apelacji, co doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy i miało wpływ na wynik postępowania, gdyż w konsekwencji doprowadziło do oddalenia apelacji.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawcy organ rentowy wniosł o jej oddalenie w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się nieuzasadniona.

Z art. 15 ust. 5a ustawy emerytalnej funkcjonariuszy wynika wprost, że przepisy art. 14 ust. 6 i 7 stosuje się odpowiednio. Z kolei z tych przepisów wynika, że w przypadku „przyznania zwiększenia” wysługi emerytalnej dla funkcjonariusza podlegającego wcześniej lub równolegle powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu „umowa między członkiem otwartego funduszu emerytalnego a tym funduszem ulega rozwiązaniu, a środki zgromadzone na rachunku członka w otwartym funduszu emerytalnym są niezwłocznie przekazywane na dochody budżetu państwa” (ust. 6) zaś „przekazanie środków, o których mowa w ust. 6, na dochody budżetu państwa następuje na podstawie zawiadomienia organu emerytalnego” (ust. 7). Odpowiednie stosowanie art. 14 ust. 6 i 7 w przypadku zastosowania art. 15 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy oznacza niewątpliwie, że w przypadku wzrostu powyżej 40% podstawy wymiaru emerytury dla funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., za każdy rok jego aktywności służbowej wymieniony w art. 15 ust. 1-3 tej ustawy emerytalnej funkcjonariuszy, dochodzi do wspomnianego w art. 14 ust. 6 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy przekazania środków zgromadzonych na rachunku

członka w otwartym funduszu emerytalnym, którego zastosowanie kwestionuje wnioskodawca w niniejszej sprawie.

Przyjęte w art. 15 ust. 5a w związku z art. 14 ust. 6 i 7 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy rozwiązanie, choć może wydawać się wnioskodawcy krzywdzące, ma systemowe, celowościowe i słuszościowe uzasadnienie. System emerytalny dla funkcjonariuszy służb mundurowych ma charakter zaopatrzeniowy, podobnie jak rolniczy system emerytalny (por. wyroki Sądu Najwyższego z 3 grudnia 2004 r., II UK 59/04, OSNP 2005 nr 13, poz. 195; z 14 października 2013 r., II UK 108/13, LEX nr 1451523) czy system emerytalny dla sędziów i prokuratorów (uchwała Sądu Najwyższego z 9 lipca 2014 r., I UZP 1/14, OSNP 2015 nr 5, poz. 65). Świadczenia z systemu zaopatrzeniowego są finansowane bezpośrednio z budżetu państwa, podczas gdy świadczenia z powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego finansuje Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, w którym gromadzone są składki odprowadzane, w sposób szczegółowo uregulowany w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300), w części od dochodów osób podlegających ubezpieczeniom społecznym (ubezpieczonych), a w części ze środków własnych płatników tych składek. W odróżnieniu od systemu powszechnego, w systemie zaopatrzeniowym wysokość świadczenia wypłacanego w przypadku ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego regulowana jest ustawowo i pozostaje niezależna od wysokości „kapitału emerytalnego” zapisanego na koncie ubezpieczonego w systemie powszechnym i zgromadzonego w toku kariery zawodowej. Już ta różnica uzasadnia rozwiązanie takie jakie wynika ze stosowanych łącznie art. 15 ust. 5 i art. 14 ust. 6 i 7 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy. Unormowanie wynikające z tego przepisu jest swoistą „ceną”, jaka osoba objęta zaopatrzeniowym systemem ubezpieczenia społecznego „płaci” za możliwość skorzystania z systemu ubezpieczeniowego przewidującego modelowo korzystniejsze warunki ustalania wysokości świadczenia emerytalnego w porównaniu do systemu powszechnego. System ubezpieczeń społecznych finansowany (w przypadku systemu zaopatrzeniowego) lub gwarantowany (w przypadku systemu składowego) przez państwo musi bowiem pozyskiwać źródła finansowania swojej działalności. Uzasadnia to wprowadzenie ograniczeń w korzystaniu zarówno ze świadczeń

przewidzianych w systemie powszechnym przez osoby objęte równolegle ochroną ubezpieczeniową systemu zaopatrzeniowego i powszechnego, jak i w dysponowaniu przez uprawnionego do świadczenia z systemu zaopatrzeniowego środkami pieniężnymi zgromadzonymi w ramach systemu powszechnego.

Rozwiązania tego rodzaju są powszechnie stosowane przez prawodawcę. Tytułem przykładu można wskazać, że w systemie zaopatrzeniowym dla sędziów prawodawca wyłączył możliwość równoległego otrzymywania przez sędziego świadczeń z obu systemów ubezpieczenia, gdy sędzia znajduje się w analogicznej sytuacji jak wnioskodawca, to jest przynajmniej przez część swojej kariery zawodowej podlega równolegle obu systemom zabezpieczenia społecznego. W konsekwencji, przykładowo, sędziemu uprawnionemu do uposażenia w stanie spoczynku przyznanego ze względu na wiek oraz do renty rodzinnej po inwalidzie wojennym nie przysługuje prawo do wypłaty obu tych świadczeń (wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2006 r., I UK 235/05, OSNP 2007 nr 5-6, poz. 80), zaś zgodnie z art. 100 § 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawa o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 52) w przypadku zbiegu prawa do uposażenia w stanie spoczynku z prawem do emerytury lub renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, sędziemu wypłaca się wyłącznie uposażenie (uchwała Sądu Najwyższego z 9 lipca 2014 r., I UZP 1/14, OSNP 2015 nr 5, poz. 65).

Skarga kasacyjna wnioskodawcy byłaby zasadna, gdyby organ rentowy zastosował mechanizm z art. 14 ust. 6 i 7 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy do sytuacji faktycznej wnioskodawcy bez umocowania wynikającego z art. 15 ust. 5a ustawy emerytalnej funkcjonariuszy, z uwagi na wymóg wyrażnej podstawy normatywnej dla „odjęcia” ochrony ubezpieczeniowej wynikającej z równoległego udziału w powszechnym i branżowym systemie zabezpieczenia społecznego (wyrok Sądu Najwyższego z 26 marca 2015 r., II UK 145/14, LEX nr 1678076). Ponieważ takie rozwiązanie w niniejszej sprawie zostało przewidziane przez prawodawcę, nie było podstaw do uwzględnienia ani materialnej podstawy skargi, ani jej podstawy procesowej art. 382 oraz art. 378 w związku z art. 382, art. 385 oraz art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., gdyż treść art. 15 ust. 5a w związku z art. 14 ust. 6 i 7 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy nie budzi żadnych wątpliwości interpretacyjnych ani aplikacyjnych.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.